

Σχέδιο Θφιλίας του κ. Σηφίτη Γεν. Βοηθ. για
τους αστικούς συνεταιρισμούς.

Το σχέδιο γράφτηκε από κ. Θεόδωρο 12/11/86

Π.Α. 944 Ανήγραφο ηλ.α.α. 75.

Α. Η Κυβέρνηση, έχοντας επίγνωση για την οικονομική και κοινωνική σημασία των συνεταιρισμών και για την συμβολή που μπορούν να προσφέρουν στην συνολική αναπτυξιακή προσπάθεια της Ελληνικής Οικονομίας, παρουσιάζει με το νομοσχέδιο για τους Αστικούς Συνεταιρισμούς μια ολοκληρωμένη πρόταση αναθεώρησης του θεσμού των συνεταιρισμών.

Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι για την χάραξη και εφαρμογή μιάς συνεκτικής αναπτυξιακής πολιτικής είναι αναγκαία, παράλληλα με τα μέτρα οικονομικής πολιτικής, η πραγμάτωση θεσμικών αλλαγών. Για το σκοπό αυτό επιδιώκει να επανατοποθετήσει τον θεσμό των συνεταιρισμών σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τον ρόλο των συνεταιρισμών στην οικονομική ζωή και κοινωνία της χώρας.

Η πρόταση που περιέχεται στο νομοσχέδιο εντάσσεται και σε μιά γενικότερη θέση της Κυβέρνησης, δηλ. στην ανάγκη εξυγίανσης και ενδυνάμωσης όλων των συντελεστών της οικονομικής ζωής για μιά ισορροπη ανάπτυξη. Χρειάζεται ενίσχυση του συνεταιριστικού κινήματος. Η πρόταση που περιέχεται στο νομοσχέδιο γίνεται επιτακτική αν εκτιμήσουμε την μέχρι σήμερα πορεία του συνεταιριστικού κινήματος, τα διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας μας σαν σύνολο και των επιχειρηματικών μονάδων για τις οποίες προσφέρεται ο συνεταιρισμός, και τέλος τα αιτήματα των πολιτικών, επαγγελματικών και βιοτεχνικών φορέων.

Η αποτελεσματικότητα και η επιτυχία της πρότασης θα εξαρτηθούν κυρίως από τον βαθμό συνειδητοποίησης και αξιοποίησης εκ μέρους των επαγγελματιών και βιοτεχνών, των μέσων τα οποία θέτει στη διάθεσή τους το νομοσχέδιο.

Β. Οι επιχειρήσεις σήμερα αντιμετωπίζουν μιά σειρά προβλημάτων που δεν είναι απότοκα μόνο του μικρού ή μεσαίου μεγέθους τους. Βέβαια στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις συναντάμε πιά έντονα τα προβλήματα διάρθρωσης, οργάνωσης της παραγωγής και λειτουργίας, δυνατότητας πρόσβασης στις πηγές πρώτων υλών και χρηματοδότησης, της αδυναμίας έρευνας της αγοράς και κυρίως εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων με την χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών. Ωστόσο τα προβλήματα αυτά αποτελούν ^{και} στοιχεία του γενικότερου προβλήματος ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ανεξάρτητα μεγέθους ή υπαγωγής τους στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Εχουν αναχθεί και αυτά σε χαρακτηριστικούς δείκτες ανάπτυξης του βαθμού ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Στα παραπάνω εγγενή προβλήματα των επιχειρήσεων έρχονται να προστεθούν εξωγενείς παράγοντες που δυσχεραίνουν ή καθιστούν την προσπάθεια τους προβληματική. Θα μπορούσαν να αναφερθούν η υψηλότερη ανταγωνιστικότητα αλλοδαπών προϊόντων, το μέγεθος της εγχώριας αγοράς, η στάση του πιστωτικού συστήματος και τέλος το ξεπερασμένο νομοθετικό πλαίσιο. Απο τους εξωγενείς αυτούς παράγοντες ιδιαίτερα σημαντικό είναι το νομοθετικό πλαίσιο γιατί υποβοηθάει ή δρά αρνητικά στην ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Κανόνες για την οργάνωση της αγοράς και του ανταγωνισμού απορρέουν τόσο από διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας, όσο και από το σύνολο του δικαιοκτικού μας συστήματος. Η νομοθετική παρέμβαση της πολιτείας πρέπει να έχει για στόχο όχι την καταστράτηγηση των κανόνων αυτών αλλά την ενδυνάμωση όλων των οικονομικών μονάδων για να ανταποκριθούν στους κανόνες αυτούς μεγιστοποιώντας την αποτελεσματικότητά τους.

Μια τέτοια παρέμβαση της πολιτείας και συνακόλουθα μέτρα οικονομικής πολιτικής είναι συνεπής με τους στόχους της κυβερνητικής πολιτικής για τη διαμόρφωση μιάς δικαιότερης κοινωνίας αλλά και σύμφωνη τόσο με την συνταγματική επιταγή του άρθρου 106 του Συντάγματος για ισόρροπη ανάπτυξη.

Γ. Οι παραπάνω θέσεις και προτάσεις συνδέονται άμεσα με την διαπίστωση :

- α) της ανεπάρκειας του ισχύοντος καθεστώτος και ειδικότερα του ν. 602/του 1915 να ανταποκριθεί στους στόχους που προαναφέραμε.
- β) της μακρόχρονης πολιτικής αδιαφορίας για αναβάθμιση ενός θεσμού που έχει την πιο μακρόχρονη ιστορία, αν ανατρέξουμε στα Αμπελάκια του 1780, στην δε οργανωμένη οικονομική ζωή και έννομη τάξη, μια ζωή πάνω από 70 χρόνια.

Ο νόμος 602 του 1915 περί Συνεταιρισμών, παρά τις επισημάνσεις που έγιναν κατά καιρούς σε όλη την περίοδο, μέχρι σήμερα εκτός από αποσπασματικές ρυθμίσεις - τροποποιήσεις για την αντιμετώπιση επί μέρους θεμάτων του - δεν προσαρμόστηκε στις εξελίξεις.

Ο νόμος αυτός που για την εποχή του αποτέλεσε ίσως ένα σημαντικώτατο βήμα προοδευτικής πολιτικής, είναι σήμερα άλλοθι για την παρεμπόδιση ή έστω παραμέληση της ανάπτυξης του συνεταιριστικού κινήματος. Η συνταγματική επιταγή του άρθρου 12 παρ. 5 που θεσπίζει κατηγορηματικά την υποχρέωση του Κράτους για μέριμνα ανάπτυξης των συνεταιρισμών, πραγματώνεται σήμερα σε νομοθετικό επίπεδο με την πρωτοβουλία της Κυβέρνησης να αντιμετωπίσει τα θεσμικά προβλήματα των αστικών συνεταιρισμών, ολοκληρώνοντας έτσι τις δεσμικές αλλαγές που χρειάζεται το συνεταιριστικό κίνημα για να προχωρήσει.

Οι θεσμικές αυτές αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν ήδη στον αγροτικό τομέα με τον νόμο 1541/85 και συμπληρώνονται τώρα με το νομοσχέδιο για δραστηριότητες του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα ακολουθούνται από παράλληλα μέτρα στήριξης και ενίσχυσης του συνεταιριστικού κινήματος από την πολιτεία και ιδιαίτερα από τον ΕΟΜΜΕΧ. Μέχρι το 1981 είχαμε 187 ενεργούς συνεταιρισμούς - κοινοπραξίες. Από το 1981 μέχρι σήμερα ιδρύθηκαν άλλοι 179, έχουμε δηλαδή ουσιαστικά διπλασιασμό των προσπαθειών συσπείρωσης δυνάμεων μικρομεσαίων επιχειρηματικών δυνάμεων. Η μέχρι σήμερα πολιτική της κυβέρνησης για στήριξη κάθε κοινοπρακτικής ή συνεταιριστικής δραστηριότητας και οι επιτακτικές ανάγκες για συσπείρωση των δυνάμεων επαγγελματιοβιοτεχνών διαμορφώνουν μια πραγματικότητα ιδιαίτερα ενθαρρυντική, παρά το γεγονός ότι η πολιτική αυτή και οι πρωτοβουλίες των ενδιαφερομένων όφειλαν να αναπτυχθούν στο θεσμικό πλαίσιο του ν.602.

Απο τα στατιστικά στοιχεία που διαθέτουμε προκύπτει μιά έντονη συνεταιριστική - κοινοπρακτική δραστηριότητα σε εκείνους τους κλάδους που

αντιμετωπίζουν προβλήματα ανταγωνιστικότητας. Είδη διατροφής, υφαντικές βιοτεχνίες, είδη ένδυσης, υπόδησης, διάφορα είδη από ύφασμα, έπιπλα και είδη επίπλωσης, εγκαταστάσεις σε κτίρια, αποτελούν κλάδους με τον υψηλότερο δείκτη συνεταιριστικής δραστηριότητας τα τελευταία 5 χρόνια. Εντονη δραστηριότητα είχαμε και εξακολουθούμε να έχουμε στους κλάδους λατομείων, ειδών ξύλου και φελλού πλην επιπλοποιίας, και προϊόντων απο μέταλλο εκτος μηχανών και μεταφορικού υλικού.

Ακόμη θα πρέπει να ανφέρουμε τους κλάδους ποτοποιίας, εκτυπώσεων - εκδόσεων, μη μεταλλικών ορυκτών και μηχανών κάθε είδους.

Η μέχρι σήμερα εμπειρία από τις δραστηριότητες αυτές και τις σχετικές προσπάθειες έχει καταδείξει το αναχρονιστικό νομικό πλαίσιο που προσφέρει το ισχύον καθεστώς του ν.602.

Η Κυβέρνηση κατά την κατάρτιση του νομοσχεδίου για τους συνεταιρισμούς έπρεπε να συνδυάσει τις πάγιες αρχές που διέπουν το συνεταιριστικό κίνημα όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί ιστορικά με την ανάγκη ανταπόκρισης του θεσμού αυτού στις σύγχρονες απαιτήσεις και δομές της οικονομίας. Ο σύγχρονος συνεταιρισμός όπως ορίζεται και συγκροτείται στο νομοσχέδιο χωρίς να ταυτίζεται με μία κερδοσκοπική επιχείρηση πρέπει να είναι οικονομικά "αποτελεσματικός", δηλαδή, να βασίζεται σε προϋποθέσεις που θα μπορέσουν να τον καταστήσουν σε επιχειρηματικό επίπεδο ανταγωνιστικό. Αυτό σημαίνει επιχειρηματική ευελιξία σε εκσυγχρονισμένο νομικό πλαίσιο. Η εξέλιξη αυτή δεν θα δικαιώσει μόνο αυτούς που πάγια διατυπώνουν πολλά χρόνια τώρα το αίτημα για αναμόρφωση και εκσυγχρονισμό του θεσμού αλλά αποτελεί σε τελευταία ανάλυση, αν όχι την μόνη, πάντως μια βασική προϋπόθεση της εκπλήρωσης του απώτερου στόχου του, δηλαδή την προαγωγή της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των μελών του και την βελτίωση της ποιότητας ζωής στην κοινή επιχείρηση.

Δ. Τα βασικά χαρακτηριστικά του νομοσχεδίου είναι :

1. Ο επαναπροσδιορισμός και η διεύρυνση της έννοιας του συνεταιρισμού.
Σύμφωνα με το μέχρι σήμερα ισχύον δίκαιο ο συνεταιρισμός είναι εταιρεία με κεφάλαιο μεταβλητό και στόχο την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας των συνεταίρων μέσω της συνεργασίας αυτών.
Με τον προτεινόμενο στο νομοσχέδιο ορισμό υπογραμμίζεται η ελευθερία σύστασης και συμμετοχής στο συνεταιρισμό και ο διευρυμένος στόχος τους που συνίσταται στην οικονομική, κοινωνική ^{και} πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην κοινή επιχείρηση.

2. Η ενδεικτική απαρίθμηση ειδών συνεταιρισμών και δραστηριοτήτων που μπορούν να αναπτύξουν οι συνεταιρισμοί εκτιμώντας τις σύγχρονες ανάγκες που καλούνται να καλύψουν οι συνεταιρισμοί για τα μέλη τους και παρέχοντας συγχρόνως την δυνατότητα να αναδειχθούν σε βασικά κύτταρα της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.
3. Εισάγονται διαφοροποιημένες ρυθμίσεις για τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς σε σχέση με τους υπόλοιπους λόγω της μαζικότητας με την οποία ήδη εμφανίζονται οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί και των ιδιαιτεροτήτων που έχουν απέναντι στους άλλους που τα μέλη τους ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.
4. Η αύξηση του ελάχιστου αριθμού προσώπων που απαιτείται για την συγκρότηση συνεταιρισμού από 7 που είναι σήμερα σε 15 που προβλέπει το νομοσχέδιο. Η μεταβολή αυτή κρίθηκε απαραίτητη ύστερα από την διαπίστωση ότι το ολιγάριθμο των μελών αποβαίνει μεσοπρόθεσμα σε αρνητικό στοιχείο του συνεταιρισμού. Ιδιαίτερα τώρα που η ανάγκη για συσπείρωση πολλαπλών δυνάμεων γίνεται επιτακτική για την αποτελεσματική λειτουργία κάθε συνεταιριστικής δραστηριότητας.
5. Γίνεται πρόβλεψη για την αποτροπή σάρρευσης συνεταιρικών μερίδων στα χέρια ενός και μόνο συνεταίρου πράγμα που θα αλλοίωνε τον χαρακτήρα του συνεταιρισμού και θα νόθευε τις αρχές που τον διέπουν.
6. Η ενίσχυση της θέσης των συνεταιρισμών με την αποδέσμευσή τους από την εξάρτησή τους από την εκτελεστική εξουσία (Αρθρ.35 και 56 παρ.7) και από τις ισχύουσες γραφειοκρατικές διαδικασίες καθώς και με τον περιορισμό των ακυροτήτων.

7. Η βούληση των μελών του συνεταιρισμού είναι πηγή κάθε εξουσίας και επιλογής για τους στόχους, την ανάδειξη οργάνων και την λειτουργία του συνεταιρισμού. Η βούληση εκφράζεται μέσα από δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες ενώ παράλληλα εξασφαλίζονται στους μειοψηφούντες δικαιώματα άμυνας και προσφυγής στην τακτική δικαιοσύνη. Η ελευθερία βούλησης των μελών διατρέχει πληθώρα διατάξεων ενδοτικού χαρακτήρα που προβλέπουν "κατ' αρχήν" ρυθμίσεις εφ' όσον στο καταστατικό δεν έχει προβλεφθεί από τα μέλη διαφορετική ρύθμιση.
8. Γίνεται πρόβλεψη για τηνοργανωτική διασύνδεση των συνεταιρισμών της χώρας σε τοπικό επίπεδο με την δημιουργία ενώσεων συνεταιρισμών ανά νομό και κατά κλάδους σε εθνικό επίπεδο καθώς και για την δημιουργία συνομοσπονδίας σε πανελλήνια κλίμακα για τον συντονισμό και τη γενικότερη εκπροσώπηση του συνεταιριστικού κινήματος της χώρας .
9. Οργανώνεται στο Υπ. Εθνικής Οικονομίας κατάλληλη υπηρεσία για την στήριξη και ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος.
10. Υλοποιεί την συνταγματική επιταγή του άρθ. 12 παρ. 5 του Συντάγματος σύμφωνα με την οποία "οι πάσης φύσεως γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί αυτοδιοικούνται κατά τους όρους του νόμου και του καταστατικού των, τελούντες υπό την πορτασία και εποπτεία του Κράτους, υποχρεωμένου να μεριμνά δια την ανάπτυξιν αυτών " .
Και στην υλοποίηση αυτής της επιταγής δεν εμπίπτουν μόνο οι ρυθμίσεις που προαναφέρθηκαν αλλά και το γεγονός ότι προσφέρεται στο συνεταιριστικό κίνημα ένα νομοθετικό κείμενο, ολοκληρωμένο, συνεκτικό και κατανοητό που καθιστά εύκολη την εφαρμογή του απο κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη.

Η ανάπτυξη της κοινωνίας μας όταν πραγματοποιείται μέσα από σχήματα συλλογικής συνεργασίας συντείνει στο να διαμορφωθούν νέες σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, οι οποίες προάγουν την αμοιβαία κατανόηση των προβλημάτων, περιορίζουν την εκμετάλλευση και την καταπίεση του ατόμου και βοηθούν στη διαμόρφωση μιάς κοινωνίας όπου ο άνθρωπος αισθάνεται συμμετοχος και όχι αλλοτριωμένος. Ο συνεταιρισμός είναι μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας που βοηθά τη διαμόρφωση νέων παραγωγικών σχέσεων. Το νομοσχέδιο εξυπηρετεί έτσι το στόχο για μια ευρύτερη αλλαγή του τρόπου λειτουργίας της οικονομίας και κοινωνίας μας.